

نظام مالیاتی استان

خلاصه فصل

مالیات به عنوان یکی از ابزارهای هدایت غیرمستقیم دولت از طریق تأثیر بر فعالیت‌های بنگاه‌های اقتصادی می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های توسعه صنعتی نقش کلیدی ایفا کند. دولت با تدوین نظام مالیاتی مناسب می‌تواند بر چگونگی دستیابی به هدف‌های توسعه‌ای تأثیر گذارد. اتکاء به درآمدهای نفتی و تداوم این رویکرد سبب ناپایداری در بهبود شاخص‌ها و نوسان در رشد اقتصادی خواهد شد؛ به نحوی که کاهش قیمت نفت به عنوان اصلی‌ترین منبع درآمد دولت، بسیاری از سیاست‌ها و برنامه‌ها را با تعویق همراه می‌سازد. بدون تردید مالیات و نظام مالیاتی می‌توانند نقش مؤثری در روند توسعه کشور داشته باشند؛ در همین راستا با اعمال سیاست‌های مالیاتی مناسب و حتی مشوق‌های مالیاتی لازم می‌توان در ایجاد تعادل و توازن تولید، توزیع و صادرات به رونق اقتصادی کشور کمک نمود. مالیات و سیاست‌های مالیاتی علاوه بر تأمین درآمدهای دولت، می‌تواند با ایجاد تعادل و توازن تولید، توزیع و صادرات به رونق اقتصادی کشور کمک نماید. در سال‌های اخیر در تهیه لایحه بودجه سعی می‌شود که سهم درآمدهای مالیاتی نسبت به سال قبل افزایش داشته تا از این طریق مالیات بتواند جایگزین درآمدهای نفتی گردد؛ از این‌رو، گسترش پایه‌های مالیاتی و حرکت به سمت اقتصاد بدون نفت، مورد تأکید جدی قرار گرفته است و در این میان، موضوعاتی مانند شناسایی منابع جدید مالیاتی، تمکین مالیاتی و معافیت‌های مالیاتی، جلوگیری از فرار مالیاتی و ... از اهمیت زیادی در تأمین منابع مالی بودجه برخوردار خواهد بود. در این فصل به عملکرد نظام مالیاتی استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸ پرداخته شده است. چکیده آمار مأخوذه خزانه معین استان نشان می‌دهد: عملکرد درآمدهای مالیاتی مستقیم در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۲۹٪ رشد داشته است. درآمدهای مالیاتی غیرمستقیم نیز در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل معادل ۵۷٪ رشد داشته است؛ عملکرد درآمدهای مالیاتی از محل مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی در سال ۱۳۹۸ بیش از ۲۵٪ رشد داشته است؛ مجموع درآمدهای مالیاتی از محل مالیات بر درآمد در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل بیش از ۳۰٪ رشد داشته است؛ عملکرد سال ۱۳۹۸ مالیات بر ثروت، نسبت به مدت مشابه سال قبل بیش از ۳۸٪ رشد داشته است؛ نسبت درآمدهای مصوب مالیاتی به مجموع درآمدهای عمومی در سال ۱۳۹۷، ۸۸٪ و در سال ۱۳۹۸، ۸۸٪ بوده است؛ همچنین نسبت عملکرد درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ به ترتیب ۹۱٪ و ۹۰٪ درصد بوده است.

۱۶-۱. سیاست‌های مالیاتی و جهت‌گیری‌های استان

❖ بررسی تخصصی تراکنش‌های بانکی مؤدیان با تشکیل اداره امور حسابرسی مالیاتی خاص با بهره‌گیری از نیروهای متخصص.

❖ تغییر سقف تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم از ده برابر به سی برابر معافیت موضوع ماده (۸۴) این قانون برابر مفاد بند (ه) تبصره (۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۸، باعث افزایش دامنه مشمولیت شده و اشخاص حقیقی بیشتری اظهارنامه‌های مالیاتی خود را در چارچوب تفاهم ارائه و توسط این اداره کل مورد تأیید قرار می‌گیرد.

❖ کاهش فشار بر روی مؤدیان مالیاتی خصوصاً واحدهای تولیدی؛ از طریق مبارزه با فرار مالیاتی و اجرای ماده ۱۸۱ قانون مالیات‌های مستقیم به عنوان یکی از شعارهای اصلی سازمان امور مالیاتی کشور در جهت جبران کسری وصول درآمدهای مالیاتی.

۱۶-۲. بررسی وضعیت تحولات مالیاتی

- وجود قوانین و مقرراتی که تخلف و جرائم را به صورت شفاف و مشخص تبیین و از ضمانت اجرایی لازم برخوردار باشد، می‌تواند از بروز فساد در مسائل مالیاتی جلوگیری نماید. با توجه به مواد (۱۶۹) و (۲۷۴) اصلاحیه مورخ ۱۳۹۴/۰۴/۳۱ و اصلاح قوانین و مقررات مربوطه، یکی از اساسی‌ترین راهکارهای پیشگیری از وقوع جرم در حوزه مالیاتی محقق گردیده است.

- معوقات مؤسسات مالی و اعتباری منحل، بخش اعظمی از معوقات مالیاتی استان را تشکیل می‌دهد که علی‌رغم پیگیری‌های این اداره کل، همچنان بلا تکلیف بوده و برابر مصوبات کمیته مشترک سران محترم سه قوه، امکان وصول آن وجود ندارد.

- شیوع بیماری کرونا در کشور از اواخر سال گذشته و تأثیر آن بر بخش‌های مختلف اقتصادی؛ علی‌الخصوص بخش‌های مرتبط با حوزه گردشگری و تأثیر آن بر وصول درآمدهای مالیاتی استان.

- تصویب قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان؛ فراخوان ۱۵ رسته شغلی مختلف در راستای الزامات موضوع تبصره (۲) ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم و همچنین الزامات قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ در خصوص استفاده فعالان حوزه درمان از پایانه فروشگاهی.

- بررسی مشکلات مالیاتی تشکلهای مختلف اقتصادی استان با تشکیل کارگروه‌های مشترک نظیر تشکیل کارگروه مشترک با اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان.

۱۶-۳. بررسی و تحلیل عملکرد وصولی انواع درآمدهای مالیاتی

✓ عملکرد درآمدهای مالیاتی به تفکیک مستقیم و غیرمستقیم

در تقسیم‌بندی کلی، درآمدهای مالیاتی شامل درآمدهای مالیاتی مستقیم و غیرمستقیم می‌باشد؛ عملکرد این دو نوع درآمد مالیاتی نشان می‌دهد: از مجموع درآمدهای مالیاتی استان، درآمدهای مالیاتی مستقیم در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل بیش از ۲۹٪ رشد داشته است. درآمدهای مالیاتی غیرمستقیم نیز در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل بیش از ۵۷٪ رشد داشته است. جدول ۱۶-۱ این مطلب را گویاتر نشان می‌دهد.

جدول ۱۶-۱. عملکرد درآمدهای مالیاتی به تفکیک مستقیم و غیر مستقیم ۱۳۹۷-۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شرح / سال	عملکرد ۱۳۹۷	عملکرد ۱۳۹۸	رشد (درصد)
مجموع مالیات مستقیم	۱۶,۴۷۱,۰۵۵	۲۱,۳۱۴,۰۱۰	۲۹/۴۰٪
مجموع مالیات غیرمستقیم	۱۱,۱۹۶,۸۰۰	۱۷,۶۳۶,۳۹۶	۵۷/۵۱٪

مأخذ: خزانه معین استان.

همچنین مصوب مالیات‌های مستقیم در سال ۱۳۹۸، ۳۳٪ رشد و مصوب مالیات‌های غیرمستقیم نیز ۲۲٪ نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد داشته‌اند (جدول ۱۶-۲).

جدول ۱۶-۲. مصوب درآمدهای مالیاتی به تفکیک مستقیم و غیر مستقیم ۱۳۹۷-۱۳۹۸

شرح / سال	مصوب ۱۳۹۷	مصوب ۱۳۹۸	رشد مصوب نسبت به ۹۷ (درصد)
مجموع مالیات مستقیم	۱۷,۱۸۴,۴۸۱	۲۲,۸۵۰,۷۱۸	۳۲/۹۷٪
مجموع مالیات غیرمستقیم	۱۳,۸۹۲,۴۹۹	۱۶,۹۱۵,۵۱۷	۲۱/۷۶٪

مأخذ: خزانه معین استان.

✓ مالیات مستقیم و غیرمستقیم به تفکیک اجزاء

مالیات‌های مستقیم شامل مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی، مالیات بر درآمد و مالیات بر ارث می‌باشد؛ همچنین درآمدهای غیرمستقیم (مالیات بر کالا و خدمات) شامل دو درصد مالیات سایر کالاها و خدمات؛ عوارض خروج از کشور؛ مالیات بر فروش سیگار؛ مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل؛ شماره‌گذاری خودرو؛ مالیات بر ارزش افزوده و یک درصد نرخ مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد. در میان اقلام درآمدهای مالیاتی مستقیم، مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی بیش از ۲۵٪ رشد داشته است؛ همچنین مالیات بر درآمد و مالیات بر ثروت نیز به ترتیب ۳۰٪ و ۳۹٪ رشد داشته‌اند. مالیات بر کالا و خدمات (غیر مستقیم) نیز در مجموع بیش از ۵۷٪ رشد داشته است. جدول ۱۶-۳. این مطلب را گویاتر نشان می‌دهد.

جدول ۱۶-۳. مالیات مستقیم و غیرمستقیم به تفکیک اجزاء ۱۳۹۷-۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شرح	عملکرد سال ۱۳۹۷	عملکرد سال ۱۳۹۸	مصوب (سهمیه) سال ۱۳۹۸	درصد تحقق	رشد نسبت به ۹۷ (درصد)
مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی	۶,۷۰۷,۳۳۵	۷,۲۲۶,۷۸۰	۸,۳۱۸,۳۴۹	۸۶.۸۸	۷.۷۴
مالیات معوقه اشخاص حقوقی غیردولتی	۰	۱,۱۹۷,۲۴۰	۴۲,۹۳۱	۲۷۸۸.۷۵	*
مجموع مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی	۶,۷۰۷,۳۳۵	۸,۴۲۴,۰۲۰	۸,۳۶۱,۲۸۰	۱۰۰.۷۵	۲۵.۵۹
مالیات حقوق بخش دولتی	۲,۶۹۷,۸۱۴	۳,۴۵۹,۶۵۳	۳,۰۱۸,۸۹۲	۱۱۴.۶۰	۲۸.۲۴
مالیات حقوق کارکنان بخش خصوصی	۱,۶۸۸,۲۶۷	۲,۲۴۹,۲۹۸	۱,۵۰۷,۵۲۲	۱۴۹.۲۰	۳۳.۲۳
مالیات مشاغل	۲,۸۶۱,۶۸۵	۳,۹۵۵,۳۸۰	۷,۳۲۲,۱۳۵	۵۴.۰۲	۳۸.۲۲
مالیات مستغلات	۸۶۸,۱۷۴	۹۴۲,۹۹۸	۱,۱۳۲,۵۱۳	۸۳.۲۷	۸.۶۲
مالیات متفرقه بر درآمد	۵,۲۳۲	۱,۰۸۱	۱۵,۷۶۷	۶.۸۶	۷۹.۳۴-
مالیات بر درآمد	۸,۱۲۱,۱۷۲	۱۰,۶۰۸,۴۱۰	۱۲,۹۹۶,۸۲۹	۸۱.۶۲	۳۰.۶۳
مالیات ارث	۳۷۱,۰۰۲	۴۱۵,۸۱۹	۵۹۳,۵۸۸	۷۰.۰۵	۱۲.۰۸
مالیات اتفاقی	۵,۶۲۷	۷,۳۲۱	۷,۵۵۰	۹۶.۹۷	۳۰.۱۰
نقل و انتقال سرقفلی	۶۴۲,۹۷۶	۹۲۳,۶۲۷	۵۰,۵۸۳	۱۸۲۵.۹۶	۴۳.۶۵
نقل و انتقال سهام	۱۲۷,۱۲۳	۲۴۲,۸۷۷	۵۶,۱۸۴	۴۳۲.۲۹	۹۱.۰۶
نقل و انتقال املاک	۳۶۷,۰۳۹	۴۸۷,۱۱۴	۶۰۹,۹۶۹	۷۹.۸۶	۳۲.۷۱

۵۹.۰۵	۱۱۷.۲۲	۱۷۴,۷۳۵	۲۰۴,۸۲۲	۱۲۸,۷۸۱	حق تمبر
۳۸.۹۰	۱۵۲.۸۶	۱,۴۹۲,۶۰۹	۲,۲۸۱,۵۸۰	۱,۶۴۲,۵۴۸	مالیات بر ثروت
۲۹.۴۰	۹۳.۲۸	۲۲,۸۵۰,۷۱۸	۲۱,۳۱۴,۰۱۰	۱۶,۴۷۱,۰۵۵	کل مالیات مستقیم
*	*	۰	۰	۰	دو درصد مالیات سایر کالاها و خدمات
۱۵.۴۰	۱۱۰.۸۹	۳۵۸,۸۰۱	۳۹۷,۸۷۷	۳۴۴,۷۸۲	عوارض خروج از کشور
۱۰۴.۷۹	۲۵۸.۳۱	۴,۰۷۱	۱۰,۵۱۶	۵,۱۳۵	مالیات بر فروش سیگار
۷۳.۰۴	۱۳۳.۰۲	۸۳۵,۸۳۰	۱,۱۱۱,۷۹۲	۶۴۲,۴۸۸	مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل
۶۳.۹۹-	۱۵.۱۴	۵۴,۵۳۷	۸,۲۵۹	۲۲,۹۳۳	شماره گذاری خودرو
۵۸.۲۱	۱۲۳.۴۱	۱۳,۰۵۱,۸۹۸	۱۶,۱۰۷,۹۵۲	۱۰,۱۸۱,۴۶۲	مالیات بر ارزش افزوده
*	۰	۲,۶۱۰,۳۸۰	۰	۰	یک درصد نرخ مالیات بر ارزش افزوده
۵۷.۵۱	۱۰۴.۲۶	۱۶,۹۱۵,۵۱۷	۱۷,۶۳۶,۳۹۶	۱۱,۱۹۶,۸۰۰	مالیات بر کالا و خدمات (غیرمستقیم)
۴۰.۷۸	۹۷.۹۵	۳۹,۷۶۶,۲۳۵	۳۸,۹۵۰,۴۰۶	۲۷,۶۶۷,۸۵۵	جمع مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم

مأخذ: خزانه معین استان.

مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی

عملکرد درآمدهای مالیاتی از محل مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی در سال ۱۳۹۸ مبلغ ۸,۴۲۴,۰۲۰ میلیون ریال بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل (۶,۷۰۷,۳۳۵ میلیون ریال)، ۲۵٪ رشد داشته است؛ همچنین نسبت به درآمدهای مصوب سال ۱۳۹۸ (۸,۳۶۱,۲۸۰ میلیون ریال) بیش از ۱۰۰٪ تحقق داشته است.

مالیات بر درآمد

مالیات بر درآمد شامل مالیات حقوق بخش دولتی، حقوق کارکنان بخش خصوصی، مالیات مشاغل، مستغلات و متفرقه بر درآمد می‌باشد. مجموع درآمدهای مالیات از محل مالیات بر درآمد در سال ۱۳۹۸ مبلغ ۱۰,۶۰۸,۴۱۰ میلیون ریال بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل (۸,۱۲۱,۱۷۲ میلیون ریال) بیش از ۳۰٪ رشد داشته است؛ همچنین نسبت به درآمدهای مصوب سال ۱۳۹۸ (۱۲,۹۹۶,۸۲۹ میلیون ریال) بیش از ۸۱٪ تحقق داشته است.

مالیات بر ثروت

مالیات بر ثروت شامل مالیات ارث، اتفاقی، نقل و انتقال سرقفلی، نقل و انتقال سهام، نقل و انتقال املاک و حق تمبر و اوراق بهادار می‌باشد. عملکرد سال ۱۳۹۸ مالیات بر ثروت، مبلغ ۲,۲۸۱,۵۸۰ میلیون ریال بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل (۱,۶۴۲,۵۴۸ میلیون ریال) ۳۹٪ رشد داشته است؛ همچنین نسبت به مصوب سالانه ۱۳۹۸ (۱,۴۹۲,۶۰۹ میلیون ریال) ۱۵۳٪ تحقق داشته است.

مالیات بر کالا و خدمات (مالیات غیرمستقیم)

عملکرد مالیات‌های غیرمستقیم در سال ۱۳۹۸، مبلغ ۱۷,۶۳۶,۳۹۶ میلیون ریال بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل (۱۱,۱۹۶,۸۰۰ میلیون ریال) ۵۷٪ رشد داشته است؛ همچنین نسبت به مصوب سالانه ۱۳۹۸ (۱۶,۹۱۵,۵۱۷ میلیون ریال) بیش از ۱۰۴٪ تحقق داشته است.

✓ اقلام عمده تشکیل دهنده درآمدهای مالیاتی

از مهم‌ترین اقلام تشکیل دهنده درآمدهای مالیاتی سال ۱۳۹۸ استان خراسان رضوی، می‌توان مواردی همچون مالیات بر ارزش افزوده، مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی، مالیات حقوق، مشاغل، مستغلات، نقل و انتقال اتومبیل، سرقتی، نقل و انتقال املاک و ارث را نام برد. در میان عمده‌ترین اقلام تشکیل دهنده درآمدهای مالیاتی، مالیات نقل و انتقال سرقتی بیشترین درصد تحقق (۱۸۲۵٪) و مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل بیشترین رشد (۷۳٪) را به خود اختصاص داده است. جدول ۱۶-۴ عملکرد این ردیف‌های مالیاتی طی سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

جدول ۱۶-۴. اقلام عمده تشکیل دهنده درآمدهای مالیاتی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ (میلیون ریال)

ردیف	شرح	عملکرد سال ۹۷	عملکرد سال ۹۸	مصوب سال ۹۸	درصد تحقق	رشد نسبت به ۹۷
۱	مالیات بر ارزش افزوده	۱۰,۱۸۱,۴۶۲	۱۶,۱۰۷,۹۵۲	۱۳,۰۵۱,۸۹۸	۱۲۳.۴۱	۵۸.۲۱٪
۲	مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی	۶,۷۰۷,۳۳۵	۸,۴۲۴,۰۲۰	۸,۳۱۸,۳۴۹	۸۶.۸۸	۷.۷۴٪
۳	مالیات حقوق بخش دولتی	۲,۶۹۷,۸۱۴	۳,۴۵۹,۶۵۳	۳,۰۱۸,۸۹۲	۱۱۴.۶	۲۸.۲۴٪
۴	مالیات مشاغل	۲,۸۶۱,۶۸۵	۳,۹۵۵,۳۸۰	۷,۳۲۲,۱۳۵	۵۴.۰۲	۳۸.۲۲٪
۵	مالیات حقوق کارکنان بخش خصوصی	۱,۶۸۸,۲۶۷	۲,۲۴۹,۲۹۸	۱,۵۰۷,۵۲۲	۱۴۹.۲	۳۳.۲۳٪
۶	مالیات مستغلات	۸۶۸,۱۷۴	۹۴۲,۹۹۸	۱,۱۳۲,۵۱۳	۸۳.۲۷	۸.۶۲٪
۷	مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل	۶۴۲,۴۸۸	۱,۱۱۱,۷۹۲	۸۳۵,۸۳۰	۱۳۳.۰۲	۷۳.۰۴٪
۸	نقل و انتقال سرقتی	۶۴۲,۹۷۶	۹۲۳,۶۲۷	۵۰,۵۸۳	۱۸۲۵.۹۶	۴۳.۶۵٪
۹	مالیات ارث	۳۷۱,۰۰۲	۴۱۵,۸۱۹	۵۹۳,۵۸۸	۷۰.۰۵	۰.۸٪
۱۰	نقل و انتقال املاک	۳۶۷,۰۳۹	۴۸۷,۱۱۴	۶۰۹,۹۶۹	۷۹.۸۶	۳۲.۷۱٪

مأخذ: خزانه معین استان.

✓ نسبت درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی استان

نسبت درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی استان یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها به منظور بررسی عملکرد بومی و استانی محسوب می‌شود؛ و سهم اداره کل امور مالیاتی استان در خصوص تحقق درآمدهای عمومی استان را نشان می‌دهد. نسبت درآمدهای مصوب مالیاتی به مجموع درآمدهای عمومی در سال ۱۳۹۷، ۸۸٪ و در سال ۱۳۹۸، نیز ۸۸٪ بوده است؛ همچنین نسبت عملکرد درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ به ترتیب ۹۱٪ و ۹۰٪ بوده است. جدول ۱۶-۵ این مطلب را گویاتر نشان می‌دهد.

جدول ۱۶-۵. نسبت درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی (میلیون ریال)

ردیف	شرح	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	نسبت درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی سال ۱۳۹۷	نسبت درآمدهای مالیاتی به درآمدهای عمومی سال ۱۳۹۸
۱	درآمدهای مالیاتی (مصوب)	۳۱,۰۷۶,۹۸۰	۳۹,۷۶۶,۲۳۵	۸۸	۸۷
۲	درآمدهای عمومی (مصوب)	۳۵,۴۷۲,۵۰۴	۴۵,۴۲۹,۵۰۵		
۳	درآمدهای مالیاتی (عملکرد)	۲۷,۶۶۷,۸۵۵	۳۸,۹۵۰,۴۰۶	۹۱	۸۹
۴	درآمدهای عمومی (عملکرد)	۳۰,۳۳۳,۹۲۴	۴۳,۳۶۳,۹۱۸		

مأخذ: خزانه معین استان.

۱۶-۴. جمع‌بندی و ارائه توصیه‌های سیاستی

در این فصل به بررسی عملکرد درآمدهای مالیاتی به تفکیک مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم استان خراسان رضوی در سال ۱۳۹۸ پرداخته شد. آمار مأخوذه از خزانه معین استان خراسان رضوی نشان می‌دهد مجموع درآمدهای مالیاتی استان در سال ۱۳۹۸ نسبت به مدت مشابه سال قبل ۹۸٪ تحقق و ۴۱٪ رشد داشته است. در ذیل، توصیه‌های سیاستی جهت وصول بیش از پیش درآمدهای مالیاتی پیشنهاد می‌گردد:

❖ فرهنگ مالیاتی: برای بسط و گسترش مالیات از هر نوع و هر شرایط آن، بایستی اول فرهنگ مالیاتی به خوبی تبیین شود؛ تا مؤدیان مالیاتی آگاهانه و دانسته اقدام به تمکین مالیاتی نمایند؛ تا به این وسیله نظام مالیاتی با صرف انرژی و زمان کمتری به امر مهم وصول مالیات اقدام نماید و این فرهنگ از طریق آموزش و تبلیغات می‌تواند گسترش یابد. جلب اعتماد عمومی نسبت به اخذ و هزینه کرد مالیات در بخش‌های زیربنایی از طرف دولت، گام مؤثری در جهت حمایت مردم از دولت در هنگام پرداخت مالیات می‌باشد؛ راهکار دیگر را می‌توان در شناسایی درآمدهای عمومی و اخذ مالیات با توجه به آن عنوان کرد.

❖ اصلاح قوانین و بخشنامه‌های مالیاتی: در بخش‌هایی از قوانین مالیاتی، معافیت‌ها و مزایایی در نظر گرفته شده است؛ که خود باعث این شکاف مالیاتی خواهد شد و چنانچه قصد قانون‌گذار کاهش این شکاف باشد، بایستی در جهت کاهش یا از بین بردن این معافیت‌ها اقدام نماید.

❖ شناسایی و کنترل عوامل زمینه‌ساز فرار مالیاتی: مؤلفه‌های فرار مالیاتی و ترفندهای مالیاتی از اثرپذیرترین مؤلفه‌هایی هستند که استفاده از سیستم‌های مدرن و دستگاه‌های الکترونیکی می‌تواند فرار مالیاتی و اقتصاد زیرزمینی را به طور قابل توجهی کاهش و یا حتی از شکل‌گیری آن جلوگیری نماید؛ همچنین تسهیل قوانین و مقررات موجب خواهد شد که فعالیت‌های غیررسمی در اقتصاد کاهش یافته و در نتیجه از ایجاد زمینه‌های فرار مالیاتی جلوگیری شود.

❖ توجه به منابع مالیاتی که قادرند ظرفیت مالیاتی را به طور قابل توجهی افزایش دهند: برخی منابع مالیاتی مانند مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی، مالیات بر عایدی سرمایه در بخش مسکن، مالیات بر

مجموع درآمد و مالیات بر جمع درآمد مشاغل، هر کدام با شدت اثر متفاوتی درآمد مالیاتی را افزایش می‌دهند؛ لذا یافتن منابع مالیاتی اثرگذار با کمک بخش‌های مطالعاتی و پژوهشی و همچنین همکاری دانشگاه‌ها می‌تواند ظرفیت‌های مالیاتی جدیدی ایجاد و فرصت بهره‌برداری بیشتر را فراهم آورد.

❖ سایر تمهیدات ضروری: موارد دیگری هستند که در کل اقتصاد وجود داشته و خارج از نظام مالیاتی به طور خواسته و ناخواسته بر کارایی نظام مالیاتی مؤثر می‌باشند؛ و چنانچه آن موارد وضعیت بهتری یابند، هم سطح وصول مالیات بالا خواهد رفت و هم کارایی نظام مالیاتی؛ و در نتیجه کاهش شکاف مالیاتی را شاهد خواهیم بود؛ از آن جمله می‌توان به تحریم اقتصادی، کاهش تورم توأم با رکود را نام برد که علیرغم برون‌زا بودن این متغیرها، بر شکاف مالیاتی و کارایی آن مؤثر می‌باشند و تعدیل این موانع به سیاست‌های کلان اقتصادی ارتباط خواهد داشت.